

LBRIS

We know
books

Joe Navarro
cu Toni Sciarra Poynter

Fii excepțional

CUM SĂ DEPRINZI CELE CINCI ÎNSUȘIRI CARE ÎI
DIFERENȚIAZĂ PE OAMENII EXCEPȚIONALI

Traducere de *Mădălina Constantin*

**METEOR
PRESS**

Cuprins

Înainte să începem	9
<i>Capitolul 1</i> • Stăpânirea de sine	13
<i>Capitolul 2</i> • A observa	68
<i>Capitolul 3</i> • A comunica	112
<i>Capitolul 4</i> • A acționa	153
<i>Capitolul 5</i> • Confortul psihologic	177
Considerații finale	213
Mulțumiri	216
Bibliografie și referințe	219
Index	231

CAPITOLUL 1

Stăpânirea de sine

ESEȚA CELOR EXCEPȚIONALI

Când începem să ne modelăm pe noi înșine pentru viitor, înțelegându-ne printr-o introspecție onestă și prin cultivarea unor obiceiuri-cheie care duc la împliniri personale, punem bazele unei vieți excepționale.

Toți se gândesc să schimbe lumea, dar nimeni nu se gândește cum să se schimbe pe sine.

– LEV TOLSTOI

Una dintre cele mai dificile decizii pe care a trebuit s-o iau vreodată în calitate de comandant al unei echipe de intervenții SWAT a fost chiar înainte să fi început operațiunea.

În calitate de comandant de echipă, răspunzi de planul de intervenție și de executarea calificată și în siguranță a acestui plan. Odată ce primești „undă verde” pentru începerea operațiunii și ești complet echipat, cu armele pregătite și încărcate, și spui în cască „Controlez situația, controlez situația, controlez situația”, sunt mulți care contează pe tine ca tu să fii cu tot sufletul acolo. La fel și publicul. La fel și superiorii. Și camarazii tăi din echipa SWAT au nevoie ca tu să gândești cât mai limpede și cât mai iute, pentru că siguranța lor și succesul operațiunii depind de asta.

Evenimentele au decurs rapid în această operațiune – un fugar înarmat, care își ținea ostatică prietena într-un motel dărăpănat de lângă Haines City, în Florida, și care jurase că nu se va lăsa prins viu. În mod normal, negociatorii implicați în cazurile de luări de ostatici pot face față unor astfel de situații, dar acum ostatica avea nevoie de medicamente, iar viața ei era în pericol. Neavând timp de pierdut, pe o căldură care făcea ca spiritele să fie și mai încinse, cu

suspectul care nu dorea să coopereze în niciun fel, ultimul lucru de care aveam nevoie era ca unul dintre operatorii unității SWAT din FBI să nu fie la înălțimea misiunii. Acest operator nu punea întrebările la fel de rapid ca de obicei, nu prevăzuse în cele mai mici detalii planul de acțiune, așa cum ar fi făcut-o de obicei. Problemele pe care le-ar fi luat în considerare în mod normal – cum e construită clădirea (ca să prevadă cum ar fi putut penetra un glonț rătăcit); cât de aproape ar fi putut aduce o ambulanță fără să fie văzută; unde se afla spitalul cel mai apropiat, care să dispună de un departament pentru tratarea traumelor de gradul I și așa mai departe – nu le-a menționat. Mintea lui, după cum îmi putusem da seama, era în altă parte. În cele din urmă mi-am zis: *Trebuie să rezolv situația, și s-o fac repede*. N-aveam timp să explorăm cauza. Știam doar că ceva nu era în regulă cu el și că trebuia să fac ceva în această privință.

Superiorii, în toiul evenimentelor și ocupați cu deciziile pe care conducerea trebuia să le ia – având de gestionat legătura cu sediul FBI, schimbări de ultim moment, obligați să se asigure că întăririle primite de la forțele polițienești locale erau conștiente de ceea ce urma să facem – nu observaseră nimic, deși eram în aceeași încăpere. În calitate de comandant al echipei, eu nu puteam ignora acest lucru. Acest operator SWAT nu era în apele lui. Era cel mai nepotrivit moment posibil pentru a rezolva probleme legate de resursele umane – și probabil că nu ar fi observat nimeni, dacă aș fi păstrat totul pentru mine și dacă totul ar fi mers bine în timpul operațiunii –, dar observasem și era de datoria mea să rezolv problema. Nu puteam să las pe cineva în această situație să participe la o operațiune în care probabilitatea unui schimb de focuri într-un mediu urban era foarte mare și în care deciziile trebuiau luate rapid. Ca lider, nu poți să-i expui pe alții la riscuri pe care le-ai putea evita ușor, oricât de mult și-ar dori cineva să facă parte din ceva important sau, în acest caz, ceva care era esențial în planificarea acestei operațiuni de a aresta un fugar și de a salva o tânără cu probleme medicale care, conform spuselor familiei, era reținută împotriva voinței sale.

M-am dus la agentul special responsabil de misiune, care vorbea la telefon și care transmitea la sediul FBI știrile despre evenimentele în derulare, și i-am zis: „Trebuie să scot din această misiune pe unul din operativi.” Cum rosteam aceste cuvinte, mi-am dat seama că, în cei douăzeci de ani petrecuți în unitatea SWAT, așa ceva nu se mai întâmplase vreodată.

„Faci ce crezi că e mai bine”, atât mi-a spus, fiindcă, de-a lungul anilor, căpătase toată încrederea în mine. Apoi, ca și cum ar fi simțit că mai aveam ceva de zis, a făcut un semn cu capul în direcția mea. Atunci i-am zis: „Trebuie să mă scot pe mine din această operațiune, domnule.”

La început pur și simplu s-a uitat la mine o secundă, să se asigure că a auzit bine, iar cu o mână a acoperit receptorul telefonului, punând Washingtonul în așteptare. M-a privit cu atenție și, în acel scurt răgaz, cred, a început să înțeleagă prin ce trecusem în ziua respectivă.

M-a întrebat dacă eram sigur. Am zis da. „Fă ce trebuie să faci. Fă ce e mai bine”, a repetat el, fără ezitare. „Am încredere în judecata ta.”

Și, cu asta, m-am eliminat dintr-o importantă operațiune SWAT. N-a fost un lucru ușor de făcut, pentru că loțiitorul pe linia de comandă avea acum povara asumării rolului meu, și știi că unii dintre operatorii SWAT aveau să se întrebe ce se întâmplă. În orice caz, de asta era nevoie și, în calitate de comandant al echipei, era de datoria mea să iau această decizie.

Operațiunea s-a derulat fără niciun incident și nimeni nu a fost rănit.

Ce mă afectase? La sfârșit, după niște eforturi de introspecție, a răzbătut la suprafață ceea ce ar fi trebuit să fie limpede ca lumina zilei. Cu o săptămână înainte îmi murise bunica și încă eram sub efectul acelei mari pierderi. Eram în doliu, sufeream – chiar dacă credeam că-mi pot duce ziua de muncă până la capăt. Probabil celorlalți li se părea că sunt mai stoic decât de obicei, mai puțin glumeț, dar, când ești ocupat, e foarte ușor să treci cu vederea ceea ce alții trăiesc la nivel emoțional. Emoțiile îmi afectau felul de a gândi. Din fericire, mi-am dat seama la timp.

Agentul special care conducea misiunea a spus ceva important: „Fă ce e mai bine.” Dar cum știi ce e mai bine? Și apoi cum o faci? Totul începe cu stăpânirea de sine.

Stăpânirea de sine – definiție

Adesea punem semnul egal între măiestrie și îndemânare. Spunem că îndemânarea este ceea ce stă la baza capacității de a făuri o vioară de nivelul unui Stradivarius sau de a sculpta o statuie magnifică. Dar măiestria și îndemânarea sunt două lucruri diferite.

Pentru a căpăta îndemânare într-un domeniu e necesar să te dedici provocării, oricare ar fi ea, oricât de dificilă ar fi – dar și mai important e să ai stăpânire de sine: concentrare, implicare, hărnicie, curiozitate, adaptabilitate, conștiință de sine și hotărâre, pentru a nu menționa decât câteva dintre calitățile care definesc stăpânirea de sine.

Am început cu stăpânirea de sine pentru că este fundamentală pentru a stăpâni celelalte patru trăsături care îi fac pe oamenii excepționali să fie diferiți. Vestea bună este că stăpânirea de sine nu este o misiune imposibilă. De fapt, ne

putem reconfigura creierul pentru a obține o versiune mai bună a noastră în lucrurile mici și mari pe care le facem în fiecare zi.

Dacă, așa cum cred eu, viețile noastre sunt definite de ceea ce gândim – starea de spirit și atitudinile pe care le adoptăm, precum și cunoașterea pe care o dobândim –, de ceea ce simțim și de lucrurile pe care alegem să le facem în fiecare zi, nu putem obține potențialul nostru maxim fără stăpânirea de sine.

Stăpânirea de sine poate că nu va cuceri munții, dar un munte nu poate fi cucerit fără stăpânire de sine. Cea mai rapidă ființă umană care a trăit vreodată, Usain Bolt, nu a ajuns unde-a ajuns doar în urma unor abilități atletice. A ajuns prin stăpânire de sine: a învățat, s-a sacrificat, a muncit din greu, s-a concentrat încontinuu. Michael Jordan, cel mai mare baschetbalist al tuturor timpurilor, a făcut același lucru. Iată de ce este nevoie pentru a ajunge la nivelul elitei, unde se află oamenii excepționali.

Dar mai există o latură a stăpânirii de sine, care include cunoașterea emoțiilor, a puterii și, lucru și mai important, a slăbiciunilor. Cunoscându-ne pe noi înșine, știm când trebuie lăsați ceilalți să preia conducerea, când nu avem o zi bună (așa cum s-a întâmplat cu mine în operațiunea SWAT), când avem nevoie de o doză de modestie, când trebuie să ne confruntăm cu propriii demoni sau când trebuie acționăm pentru a provoca forța de a deveni mai buni. Stăpânirea de sine ne permite acest lucru – o evaluare conștientă și cinstită a propriei persoane, care ne poate împinge și ne poate sprijini să ne străduim și să încercăm iar și iar, și să prindem nuanțele conștientizării care pot hotărî fie eșecul, fie succesul.

În acest capitol vom explora modul în care putem să devenim stăpâni pe propria viață, prin obiceiuri și comportamente zilnice, și vom încheia cu o serie de întrebări de evaluare care vă vor ajuta în călătoria către obținerea acestei trăsături absolut esențiale. Vrei să-ți atingi potențialul, să-ți crești capacitatea de influență, să-ți dezvolti brandul? Stăpânirea de sine este singura soluție.

Ucenicia: schela cunoașterii

La un moment dat, în timpul liceului, am avut o revelație care m-a trezit. Nu mi-a fost impusă. Nimeni nu s-a obosit să discute cu mine despre acest subiect sau să mi-l sugereze. A fost o conversație foarte intimă, pe care am avut-o cu mine însumi, deoarece era foarte clar pentru mintea mea tânără că lucrurile trebuiau să se schimbe.

Faptul că, la vârsta de opt ani, am ajuns în Statele Unite ca refugiat, în urma revoluției cubaneze, a fost pentru mine un dezavantaj enorm. Să vin brusc

în Statele Unite, fără să vorbesc engleza, fără să înțeleg acest mediu cu totul nou pentru mine, cu alte reguli, obiceiuri și norme, m-a dezorientat și m-a defazat. Eram cu vreo câțiva pași în urmă și încercam să țin pasul cu cei din noua mea lume. Am ajuns în America fără bani (soldații cubanezi de la aeroport au avut grijă de asta) și traumatizat, după ce, în Cuba, supraviețuisem unei revoluții comuniste foarte violente. În calitate de nou-venit, trebuia să mă adaptez, dar singurul lucru pe care îl aveam în comun cu copiii din jurul meu era că, asemenea lor, îmi plăcea să învăț și să fac sport. Ei nu vorbeau spaniola, iar eu nu vorbeam engleza. Ei nu trecuseră printr-o revoluție sângeroasă. Nu fuseseră pe stradă în timpul invaziei din Golful Porcilor cum fusesem eu, nu auziseră focurile de armă de la *paredón* (zid), unde soldații îi aliniau pe cetățeni și îi executau sumar pe temeiul că erau anti-Castro. Ei auziseră de Clopoțica, Bugs Bunny, Road Runner, Disneyland și de cei trei muschetari; pentru mine, acestea erau doar niște nume fără sens. Eram obișnuit să port uniformă la școală; ei purtau blugi și tricouri. Știam regulile baseballului, dar nu văzusem niciodată o minge de baschet. Adoram acest joc nou pe care l-am învățat, numit dodgeball, dar detestam să fiu scos la tablă ca să rezolv probleme de matematică.

Sufeream din cauza șocului cultural, cum l-a definit Alvin Toffler. Am încercat din răspuțeri să învăț toate regulile sociale: să nu vorbesc la coadă, să ne ținem de mână când trecem strada, dar să nu ne atingem altfel, să nu stau prea aproape, să nu gesticulez prea mult, să nu vorbesc prea tare, să ridic mâna dacă vreau să fac pipi, să mă uit mai mult în ochii profesorului când mă ceartă (exact opusul a ceea ce fusesem învățat, adică să mă uit în jos, să evit contactul vizual și să par supărat). Au fost nenumărate diferențe pe care a trebuit să le învăț și să le depășesc pentru a mă adapta. Dar era și problema temelor. În timpul revoluției era riscant să te duci la școală și, sincer să fiu, era chiar terifiant, așa că eram în urmă cu învățătura când am fugit din Cuba. Acum, în plus, din ce spunea învățătoarea nu înțelegeam nimic, din cauză că era în engleză.

Într-un fel, printr-o nespusă perseverență și de nevoie, în mai puțin de un an am învățat să vorbesc engleza la perfecție. Nimic nu se compară cu socializarea prin imersia într-un mediu pentru a învăța o limbă. Fusesem retrogradat cu o clasă, așa că am putut să recuperez la învățatură și, în timp, am făcut doi ani într-unul. Dar era doar începutul.

Am avut o problemă cu accentul. A trebuit să muncesc din greu ca să scap de el, pentru că, dacă am învățat un lucru, acela a fost că, în America, dacă vorbești cu accent, ieși în evidență, iar eu voiam să mă integrez. În cele din

urmă am reușit să scap de accent, dar în realitate erau atât de multe lucruri pe care le aveam de învățat, iar colegii mei le știau deja, și eu nu: toate lucrurile pe care le învățăm din fragedă copilărie, pe terenul de joacă, în timp ce ne uităm la televizor, mergând la aceleași școli și în timpul anilor de culturalizare și socializare.

Nu știu nicio poezie de la grădiniță. Nu știu niciun cântec care se cântă pe terenul de joacă și nu mi-am dat niciodată seama ce însemna „*London Bridge Is Falling Down*” (echivalentul cântecelului *Podul de piatră s-a dărâmat*, n. tr.). (De ce să descrii un eveniment atât de catastrofal într-un cântec pentru copii?) Acasă, un an întreg, n-am avut nici radio, nici televizor, așa că singurul cântec pe care l-am învățat a fost imnul național, pe care îl cântam în fiecare dimineață.

Când am intrat la liceu, colegii mei îl știau pe Shakespeare; eu îl știam pe Miguel de Cervantes. Ei citiseră Steinbeck, eu citisem Federico García Lorca. Ei îl știau pe Bob Hope: eu pe Cantinflas. Știam toate insulele din Caraibe; majoritatea colegilor mei nu știau nici măcar să localizeze golful Mexic. Comuniștii din Cuba ne îndochinaseră cu idei despre „proletariat și burghezie”, termeni pe care îi recunoșteam fără nicio greutate. Colegii mei credeau că eu inventasem aceste cuvinte – dar, la rândul meu, nu știam ce înseamnă să fii „guler albastru”.

Multă vreme am crezut, fără temei, că ceilalți copii erau mai deștepți decât mine. Cu vremea mi-am dat seama că nu erau mai inteligenți decât mine; ei doar știau lucruri pe care eu nu le știam fiindcă nu fusesem expus la ele. Mă deranja că ratasem atât de multe lucruri. Și, la viteza cu care mergeau lucrurile la școală, nu aveam să-i prind din urmă prea curând.

Mi-am dat seama că școala nu te poate învăța decât ceea ce e în programă. Nu putea să mă învețe lucrurile de care duceam lipsă, nici cele pe care îmi doream cel mai mult să le învăț – lucruri care mergeau mai departe decât permitea sistemul școlar din districtul Dade. Nu aveam de gând să mă complac în autocompătimire, dar am știut cumva că trebuie să iau măsuri pe cont propriu. Trebuia să mă confrunt cu propria mea realitate. Astfel, în adolescență, am început propriul program de autoinstruire.

Gândește-te o clipă la oamenii excepționali pe care i-ai cunoscut sau la cei despre care ai citit sau ai învățat. Cine n-ar aprecia măiestria artistică extraordinară a gimnastei medaliată cu aur la Olimpiadă, Simone Biles, sau a legendarului baschetbalist Michael Jordan? Sau geniul investițiilor al lui Warren Buffett, cunoscut sub numele de Oracolul din Omaha? Ar fi foarte plăcut să fii un cântăreț legendar ca Frank Sinatra sau ca Adele, ale căror voci îți pot umple inima sau ți-o pot frânge. Toți sunt excepționali în felul lor. Dar cu noi cum

rămâne? Eu nu voi fi niciodată un atlet de elită, probabil că nu voi conduce o afacere de un miliard de dolari, iar atunci când cânt nu fac decât să deranjez animalele care se odihneau și ele. Dar putem fi excepționali în alte moduri – în modurile cele mai importante – inclusiv în domeniul numărul unu la care participăm: oamenii. Cum să ajungem la acel nivel de performanță la care acțiunile noastre sunt cu adevărat excepționale?

O putem face prin autoinstruire: investind în autocunoaștere, creștere și potențial, la fel cum o fac și cei care reușesc.

Pentru unii oameni este mai ușor să îi prețuiască și să aibă grijă de alții decât de ei înșiși. Dar, așa cum îi ajutam pe ceilalți să se perfecționeze, avem aceeași responsabilitate și față de noi înșine. Odată ce accepți că cel mai bun mod de a te prețui este prin propriul angajament de a deveni o versiune mai bună a ta, ești pe cale de a deveni un individ excepțional.

De fiecare dată când citesc despre cineva care, la optzeci de ani, a absolvit liceul sau despre cineva ca Giuseppe Paternò, care, la vârsta de nouăzeci și șase de ani, a absolvit în sfârșit facultatea, îmi dau seama că există persoane ale căror planuri au fost deturnate de muncă, de responsabilități sau de neșansă, dar care au continuat să investească în educația lor; chiar și târziu în viață, pentru că se apreciau pe ei înșiși. Și ce exemplu frumos ne-au dat tuturor!

Nu este niciodată prea târziu să te stăpânești pe tine însuși și să-ți împlinești potențialul, să dobândești acele trăsături și comportamente ale persoanelor excepționale. Pe lângă faptul că vei duce o viață mai bună, mai plină, atunci când va veni vremea nu numai că vei deveni un lider, ci vei deveni și *vrednic* de a conduce.

Adesea ni se spune să ne căutăm mentori – persoane admirabile, care să ne fie ghizi pe calea pe care vrem să mergem. Este extraordinar să ai mentori. Dar uneori sunt greu de găsit și adesea nu au destul timp să ne învețe.

Ca să fim excepționali, ajungând la stăpânirea de sine, mi-am dat eu seama, trebuie să ne asumăm responsabilitatea de a deveni propriii noștri mentori.

Istoria ne oferă un model util sub forma Renașterii, acea perioadă vibrantă din secolele XIV–XVII, când știința și arta au înflorit în Europa. Dorind să învețe o meserie, unii tineri, precum Michelangelo, care a pictat Capela Sixtină, au fost ucenicii unor experți în domeniu – în cazul acesta, maeștri artiști și sculptori – pentru a-și consolida cunoștințele. Breslele artistice îi reuneau pe cei mai buni la desen, sculptură, schițe, pictură, caligrafie, combinarea pigmentilor, turnarea ceramicii, arhitectură, cusut, prelucrarea lemnului, prelucrarea metalelor, topirea aurului etc.

Toate acestea nu erau tabere de recreere. Ucenicii aveau un program strict și dobândeau abilitățile în urma unor zile pline de disciplină și de concentrare asupra unor sarcini specifice. Mulți deveneau ucenici la o vârstă foarte fragedă, câștigându-și existența prin muncă, dobândind în același timp competențe și apreciere pentru că erau responsabili pentru propriile vieți și pentru propria muncă. În timp, aceștia și-au perfecționat abilitățile, căpătând propria expertiză și nuanțe personale. Astfel, prin procesul intens de călire și de ucenicie, era asigurată o nouă generație de maeștri, iar noi suntem, desigur, beneficiari ai acestui proces.

Conceptul unei ucenicii formale este astăzi, în mare parte, pierdut, cu excepția câtorva domenii și profesii. Medicii, în esență, se angajează într-o ucenicie care ține între doisprezece și șaisprezece ani pentru a învăța procesul extrem de complex al punerii unui diagnostic și al vindecării bolilor omenești. Unul dintre redactorii mei mi-a descris procesul învățării meseriei sale în lumea editorială drept o ucenicie, în care, mai întâi, s-a uitat la șeful său cum lucra cu autorii pentru a edita și a da o formă cărților; apoi, sub supraveghere, a participat la acest proces; și, în cele din urmă, i-au fost încredințate proiecte proprii de achiziție și de editare. Uceniciile încă mai există în anumite meserii cum ar fi munca de instalator și cea de electrician, deși acestea au tendința să se întindă pe o perioadă scurtă și au un nivel de calificare extrem de limitat.

Dar dacă te uiți cu atenție la oamenii excepționali, așa cum am făcut-o eu, vei vedea că și creează singuri ucenicia. Chiar dacă pot căuta ajutor, sfaturi sau cunoștințe de la alții, ei își asumă activ responsabilitatea pentru propria lor îmbunătățire. Ei știu ce n-am fost niciodată învățați: pentru a fi excepțional, trebuie să fi propriul tău ucenic.

Acest proces de autoeducare poate lua diverse forme – unele formale, altele informale; unele întreprinse de nevoie, altele dintr-o dorință arzătoare. Și, de fiecare dată, cu răbdare, prin forța voinței, după încercări și eșecuri, după muncă grea, prinși între celelalte îndatoriri ca între ciocan și nicovală, sau chiar între diverse munci sau după muncă – se găsește totuși o cale.

În cazul meu, fiind interesat de comportamentul uman, am început să țin un jurnal al comportamentelor pe care le-am observat și pe care nu le înțelegeam. Cu timpul, grație experienței și prin cercetare, am ajuns să descifrez aceste comportamente și am devenit un observator mai bun. Aproape în același timp m-am antrenat și mi-am luat licența de pilot înainte să termin liceul. De ce? Nu pot să vă dau un motiv în afară de acela că eram foarte curios. Credeam că aceste activități și capacități aveau să mă ajute mai târziu în viață, și așa s-a și întâmplat, deși la momentul respectiv nu știam asta. Aceste

observații comportamentale pe care le-am făcut când aveam cincisprezece ani mi-au salvat mai târziu viața la FBI, când am avut de-a face cu criminali, iar licența de pilotaj mi-a permis să fiu pilot pentru a efectua supravegheri aeriene ale teroriștilor. Nu știam că acest lucru avea să se întâmple în viitorul meu, dar în mod cert autoinstruirea m-a ajutat peste mulți ani.

Fără excepție, în fiecare caz pe care l-am studiat, indivizii excepționali și-au făcut un obicei pentru toată viața de a-și aloca timp să lucreze cu ei înșiși. Au considerat că impulsul de a face mai bine, de a învăța și de a experimenta mai mult este o activitate valoroasă și esențială.

Astăzi celebră pentru munca sa în favoarea tratării cu omenie a animalelor, în special a vitelor destinate sacrificării în abatoare, Mary Temple Grandin a fost diagnosticată la o vârstă fragedă cu autism (o tulburare din spectrul autist). Cu mult înainte ca această boală să fie înțeleasă, se întâmpla adesea ca oamenii cu problema lui Grandin să fie destinați unor meserii minore sau să renunțe la studiile superioare din cauză că erau considerați inadaptați rigorilor academice.

Grandin și-a creat propriul program de ucenicie care să corespundă nevoilor sale de învățare speciale și să-i satisfacă interesele de mare profunzime și anvergură. S-a instruit pe sine așa cum își dorea să fie instruită, în felul ei, în ritmul ei, absolvind în cele din urmă o facultate și apoi obținând un doctorat. Dar Grandin își dorea să fie o forță a schimbării, iar pentru asta trebuia să meargă dincolo de porțile școlii. Avea o viziune a ceea ce își dorea pentru sine, a ceea ce considera că trebuie să învețe, așa că și-a creat un program pentru a realiza acest lucru. A studiat în profunzime comportamentul și fiziologia animalelor. A cercetat autismul pentru a-și putea înțelege propria afecțiune, ceea ce i-a oferit o mai mare înțelegere a celorlalți și a animalelor. A studiat psihologia, aprofundând chiar și modul în care culorile afectează oamenii și animalele. A învățat cum să proiecteze și să construiască spații mai umane pentru vite. Și-a perfecționat abilitățile de observare în așa fel încât putea să meargă la o proprietate unde vitele urmau să fie sacrificate și vedea imediat lucrurile care erau problematice în manipularea lor și în felul în care erau tratate animalele. A mers mult mai departe, din nevoia de a-i ajunge și de a-i influența pe alții prin studierea marketingului, a ingineriei sociale, a vânzărilor, a relațiilor cu mass-media, a negocierilor, a brandingului etc.

Toată viața, Grandin s-a autoeducat, nu cu ajutorul unui mentor sau al unei școli de gândire, ci mai degrabă prin ea însăși. Și-a croit propria cale așa cum au făcut-o multe persoane excepționale – în ciuda tuturor obstacolelor pe care

le-a întâlnit. Procedând astfel, a devenit o campioană nu doar pentru tratarea mai umană a vitelor, ci și pentru persoane cu tulburări de spectru autist.

Cu peste două sute de ani înainte ca Grandin să-și creeze singură o importantă nișă, un băiat din Boston și-a început călătoria în ceea ce înseamnă influența. Înainte ca această națiune să fie o națiune, primul și cel mai notabil antreprenor al Americii și cel mai mare om capabil să exercite o puternică influență nu doar pentru vremea sa, ci pentru generații întregi după aceea, a deschis calea arătându-ne ce poți obține, oricare ar fi împrejurările, dacă ești propriul ucenic.

Tatăl lui Benjamin Franklin dorea ca acesta să devină pastor, dar, de la o vârstă fragedă, Benjamin își dorea mai mult. Observator atent încă din copilărie, Franklin se uita la lumea din jur și vedea cum sunt făcute lucrurile și ce e necesar ca să ai succes. A înțeles că educația este cheia, dar nicio școală din America nu putea să-l învețe tot ce își dorea sau tot ce avea nevoie. Așa că și-a creat un program de autoucenicie pentru a învăța în acest laborator care nu iartă și pe care-l numim viață.

A citit cu voracitate și a devenit un scriitor atât de bun, încât a reușit să fie publicat de mai multe ori în ziarele locale dându-se drept adult, folosind mai multe pseudonime, inclusiv pe cel al unei femei necăsătorite de vârstă mijlocie.

A fost, oficial, ucenicul fratelui său mai mare, James, la vârsta de doisprezece ani, de la care a învățat meseria de tipograf, însemnând culesul literelor, legătoria, marketingul și editarea. Nu era doar un muncitor care învăța o meserie ca să-și câștige pâinea – învăța cum să stăpânească cea mai influentă platformă de comunicare din vremea lui. A învățat să compună o pagină, să combine cerneluri, să lucreze cu mașini de tipărit de toate felurile, să editeze manuscrise, să scrie articole incisive și să lanseze ceea ce numim astăzi subiecte „la modă” pentru schimbarea mentalităților și provocarea ordinii politice. Citea tot ce intra în tipografie, iar astfel și-a perfecționat abilitățile de lectură și de scriere. Pe atunci cărțile tipărite erau scumpe, așa că a făcut troc pentru orice material de citit pe care a putut pune mâna. Nimeni nu-i dădea ceva de citit; a făcut acest lucru pe cont propriu – definiția însăși a autouceniciei. Interesant este că tocmai această dificultate din tinerețe de a avea acces la materiale de lectură l-a determinat mai târziu, ca adult, să creeze prima bibliotecă de împrumut din Statele Unite.

După cinci ani, Franklin învățase destule pentru a merge mai departe în meseria respectivă, dar își dorea mai mult. După cum ne spune povestea, cu cincisprezece cenți în buzunar, a plecat la Philadelphia, unde alte tipografii aveau nevoie nu de munca pe care o putea face el – ar fi găsit-o oriunde –, ci